

เคป็อบ แพนด้อม และการเคลื่อนไหวทางการเมือง

K-POP, FANDOM, AND POLITICAL MOVEMENT

¹พันธุ์อร เกาเจริญ

¹Phan-orn Powcharoen

¹ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹Department of Political Sciences, Faculty of Political Sciences and Law, Burapha University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: phanorn.po@go.buu.ac.th

Received: 2022-07-01

Revised: 2022-08-04

Accepted: 2022-08-30

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลี และ 2) ศึกษาถึงอิทธิพลของกระแสความนิยมเกาหลีที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและแนวคิดของเยาวชนไทย โดยเฉพาะในเรื่องของความคิดในทางการเมือง ผลการศึกษาพบว่า

หลายประเทศรับวัฒนธรรมเกาหลีเข้ามาแต่วัฒนธรรมเกาหลีไม่ถือเป็นวัฒนธรรมหลักของประเทศปลายทาง กลุ่มคนที่นิยมและชื่นชอบในวัฒนธรรมเกาหลีจึงไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมเท่าใดนัก ความต้องการสร้างพื้นที่เพื่อพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันทำให้กลุ่มคนกลุ่มนี้รวมตัวกันเป็นแฟนด้อม แต่ไม่นานมานี้แฟนด้อมได้มีการทำกิจกรรมที่นอกเหนือไปจากการสนับสนุนศิลปิน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการกุศลหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมือง กิจกรรมที่เปลี่ยนไปของกลุ่มแฟนด้อมสามารถสรุปได้ว่าเป็นมาจากปัจจัยเรื่อง 1) ความต้องการแก้ไขภาพลักษณ์ของตนเองในสายตาของคนในสังคม 2) พฤติกรรมของศิลปินที่มีการเปลี่ยนแปลงไปและเริ่มมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น และ 3) การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและความสามารถในการใช้โซเชียลมีเดียของสมาชิกแฟนคลับ

วัฒนธรรมเกาหลีที่ก้าวเข้ามาในประเทศไทยแม้ไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมและแนวคิดของเยาวชนไทยในแง่ของความคิดทางการเมือง แต่การที่กลุ่มคนที่ชื่นชอบในวัฒนธรรมและศิลปินเกาหลีได้มารวมตัวกันเป็นแฟนด้อมได้สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันระหว่างสมาชิก

เมื่อมีเหตุการณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมที่คนบางกลุ่มในสังคมได้รับ สมาชิกในแฟนด้อมสามารถเชื่อมโยงกับสิ่งเหล่านี้ได้โดยไม่ยากเนื่องจากพื้นฐานของกลุ่มแฟนด้อมก็ถือกำเนิดมาจากการไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคมโดยรวม การที่สมาชิกมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจึงง่ายต่อการขับเคลื่อนกิจกรรม กลุ่มแฟน

ด้อมมีการตัดสินใจที่เร็วและมีความสามัคคีในการผลักดันเรื่องต่างๆ ประกอบกับสมาชิกของกลุ่มเป็นผู้ที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตและมีความสามารถในการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย จึงทำให้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองมีความน่าสนใจและสามารถเรียกความสนใจจากสังคมในวงกว้างได้ไม่ยาก และแม้ว่ากิจกรรมทางการเมืองจะไม่ใช่วัตถุประสงค์หลักของการเกิดของกลุ่มแฟนด้อมจึงทำให้กิจกรรมดังกล่าวเป็นเพียงกิจกรรมที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราว แต่การที่กลุ่มแฟนด้อมเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองถือเป็นปรากฏการณ์หนึ่งที่สะท้อนเสียงและทัศนคติที่คนกลุ่มหนึ่งมีซึ่งสังคมส่วนใหญ่ไม่ควรเพิกเฉยหรือมองข้าม

คำสำคัญ: กระแสความนิยมเกาหลี; เคป็อบ; แฟนด้อม; การเคลื่อนไหวทางการเมือง

Abstract

With a political viewpoint in particular, this research intends to 1) examine the factors that led to the fan clubs for Korean musicians to modify their behavior, and 2) investigate the effects of the Korean Wave on the attitudes and behaviors of young people in Thailand. The outcomes revealed that: Although many nations have embraced Korean culture, it is not seen as the dominant culture in the recipient nation. Popular Korean cultural enthusiasts are not widely recognized in society. This group has come together as fandoms because there needs to be a place where people can talk and share ideas. Recently, though, fandoms have taken part in activities such as political activity and charitable work that go beyond simply supporting artists.

The following factors can be used to summarize the change in fandom activities: 1) the need to improve one's perception of oneself in the eyes of society, 2) the artist's behavior has changed and become more politically engaged, and 3) the fan club members' access to the internet and their ability to use social media. It may be claimed that Thai teenagers' behavior and manner of thinking are not directly influenced by Korean culture. But the fact that fans of Korean culture and artists get together to create a space for speaking and exchanging ideas-which eventually led to the creation of fandom-helps foster a sense of community among the group's participants. Fan clubs can easily relate to problems or situations that indicate unfair treatment that some groups of people get from society because they have firsthand experience with feeling unaccepted. This may be one of the explanations for current fandom activities other than those endorsed by artists. When it comes to political-related

actions, unity even has a greater impact than usual on the fandom. In making decisions and pursuing their goals, members act quickly and cooperatively. They can draw greater attention from the public since they are social media and internet knowledgeable, which makes their political-related activities even more interesting. It is significant to note that fans do not frequently engage in political activity because they lack a political interest. Nevertheless, fandom's political-related activities are one of the political movements that reflect the opinions of various social groups and should not be disregarded.

Keywords: Korean wave; K-Pop; Fandom; Political Movement.

บทนำ

ความรู้สึกชื่นชอบในวัฒนธรรมเกาหลีนี้ได้เริ่มต้นขึ้นในช่วงกลางทศวรรษที่ 1990 โดยเริ่มจากการที่วัฒนธรรมเกาหลี คือ ซีรี่ย์และเพลงเกาหลี ได้หลั่งไหลเข้าไปในประเทศจีนและได้สร้างความประทับใจให้กับคนเป็นจำนวนมาก จนในปี ค.ศ. 1997 ซีรี่ย์เรื่อง What Is Love ได้ออกอากาศผ่านสถานีโทรทัศน์ China Central Television (CCTV) ซึ่งเป็นสถานีหลักของประเทศจีน และซีรี่ย์เรื่องนี้ได้รับความนิยมเป็นอย่างสูงจนถูกจัดอยู่ในอันดับที่สองของรายการที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ นับตั้งแต่มีการนำเข้าสื่อและรายการจากต่างประเทศในประเทศจีน และคำว่า Korea Wave หรือ Hallyu ก็ได้ถูกบัญญัติขึ้นเพื่อใช้อธิบายปรากฏการณ์ความนิยมในวัฒนธรรมเกาหลีที่เกิดขึ้น และในปี ค.ศ. 2003 วัฒนธรรมเกาหลีได้เริ่มเป็นที่รู้จักในประเทศญี่ปุ่น หลังจากซีรี่ย์เรื่อง Winter Sonata ที่ได้ออกอากาศผ่านสถานีช่อง NHK ได้รับความนิยมเป็นอย่างสูง จนทำให้เกะนามิ ซึ่งเป็นสถานที่ที่ถ่ายทำซีรี่ย์เรื่องนี้ กลายมาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญที่คนญี่ปุ่นให้ความนิยมและอยากมาท่องเที่ยว ความนิยมในวัฒนธรรมเกาหลีที่ได้เริ่มต้นขึ้นในประเทศจีนและญี่ปุ่นค่อยๆ ขยายไปทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงกลางทศวรรษที่ 2000 และได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นในทวีปอเมริกา อเมริกาใต้ และตะวันออกในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาไม่นานนี้ การที่วัฒนธรรมเกาหลีเป็นที่นิยมไปทั่วโลก ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากนโยบายการส่งออกวัฒนธรรมที่ผลักดันโดยรัฐบาลของประเทศเกาหลีได้มาตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 1980 โดยหวังประโยชน์เรื่องยกระดับภาพลักษณ์ของประเทศและเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

การเสพสื่อบันเทิงไม่ว่าจะเป็นการดูซีรี่ย์ รายการวาไรตี้ และการฟังเพลง นำมาซึ่งการถ่ายเทเข้ามาของวัฒนธรรมเกาหลีที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและความคิดของประชาชนในประเทศปลายทาง ยกตัวอย่างเช่น ความสนใจที่เพิ่มขึ้นในอาหารเกาหลี ความนิยมในเครื่องสำอางเกาหลี และความสนใจในเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายตามสไตล์แบบวัยรุ่นเกาหลี เป็นต้น อ้างอิงจากบทความชื่อ การยอมรับและพฤติกรรมการเล่นแบบทางวัฒนธรรมจากสื่อบันเทิงเกาหลีของวัยรุ่นไทย สามารถสรุปได้ว่า การเสพสื่อเกาหลีทำให้เกิดการยอมรับในวัฒนธรรมเกาหลีซึ่งนำไปสู่

พฤติกรรมการเล่นแบบทางวัฒนธรรม ซึ่งพฤติกรรมการเล่นแบบทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในหลายๆ ด้านนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับอายุ อาชีพ หรือรายได้ แต่มีความสัมพันธ์กับเพศและระดับการศึกษา โดยในประเด็นเรื่องเพศนั้นพบว่า เพศหญิงจะให้การยอมรับในวัฒนธรรมเกาหลี ซึ่งในที่นี้คือ เครื่องสำอางเกาหลี มากกว่าเพศชาย และประเด็นเรื่องระดับการศึกษานั้นพบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะทำให้เยาวชนไทยมีพฤติกรรมในการยอมรับและเลียนแบบวัฒนธรรมเกาหลีต่างกัน คือ หากเยาวชนมีอายุที่ยังน้อย เช่น อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นก็จะมีพฤติกรรมที่แต่งกายเลียนแบบแฟชั่นเกาหลีที่ออกแนวสดใส และหากเยาวชนมีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นมา เช่น ในระดับปริญญาตรี ก็จะมีการพินิจพิเคราะห์ถึงความเหมาะสมในการแต่งกายเลียนแบบแฟชั่นเกาหลีให้เข้ากับกาลเทศะได้มากกว่า และเยาวชนในกลุ่มนี้มักจะเลือกแต่งกายเลียนแบบแฟชั่นเกาหลีที่มีลักษณะเป็นผู้ใหญ่มากกว่า (Preedachaschavaan, Sakdivorapong, and Satitwityanan, 2013)

ในส่วนของประเทศไทยนั้น วัฒนธรรมเกาหลีที่เข้ามาในประเทศไทยสามารถจำแนกออกมาได้เป็น 2 ประเภทหลัก โดยประเภทแรก คือ ละครโทรทัศน์, และประเภทที่สอง คือ เพลงเกาหลี หรือที่รู้จักกันในชื่อของ K-Pop สังคมไทยเริ่มรู้จักวัฒนธรรมเกาหลีผ่านการรับชมซีรีส์เกาหลีในช่วงต้นทศวรรษที่ 2000 ก่อนที่วัฒนธรรมเกาหลีจะเป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้นผ่านละครเรื่อง จอมนางแห่งวังหลวง (Dae Jang Guem) ที่ออกอากาศผ่านสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ในช่วงปี ค.ศ. 2005 ภายหลังที่ซีรีส์เรื่องนี้ออกอากาศก็ได้ก่อให้เกิดความรู้สึกสนใจในวัฒนธรรมเกาหลี คือ ด้านวัฒนธรรมอาหารและนอกจากนี้ ยังได้สร้างความสนใจในเรื่องของการท่องเที่ยวในประเทศเกาหลีและรวมถึงความสนใจในภาษาเกาหลีอีกด้วย (Witthawaskul, 2006) แต่อย่างไรก็ดี ในส่วนของผู้ที่ชื่นชอบในการฟังเพลงป๊อปเกาหลีหรือ เคป๊อป (K-Pop) นั้น กลับกลายเป็นกลุ่มที่มีภาพลักษณ์เป็นลอบในสายตาของคนส่วนใหญ่ในสังคม กลุ่มคนที่ชื่นชอบในการฟังเพลงป๊อปเกาหลีมักจะรวมตัวกันทำกิจกรรมเพื่อแสดงความชื่นชอบศิลปิน อาทิเช่น รวมตัวกันไปรับศิลปินที่สนามบิน, รวมตัวกันเพื่อติดตามศิลปินและชูป้ายไฟสนับสนุนศิลปินในงานแถลงข่าวหรืองานโชว์ตัวที่ห้างสรรพสินค้า โดยคนในสังคมใหญ่มองว่ากิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ไร้สาระและสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนทั่วไป จนคนทั่วไปเรียกกลุ่มแฟนคลับหรือผู้ที่ชื่นชอบศิลปินเกาหลีว่า ‘ดิ่งเกาหลี’ เพราะแฟนคลับส่วนใหญ่ยังอยู่ในวัยเรียน ใส่เครื่องแบบนักเรียน และมีทรงผมที่สั้นเสมอถึงใบหู (Wongwudthianun, 2015) การที่กลุ่มคนที่ชื่นชอบในการฟังเพลงป๊อปเกาหลีไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมทำให้กลุ่มคนเหล่านี้มารวมตัวกันเพื่อหาพื้นที่ในการพูดคุยและแสดงความชื่นชอบในตัวศิลปินเกาหลีที่ตนเองชื่นชอบ การรวมตัวกันนำไปสู่การเกิดของสิ่งที่เรียกว่า แฟนด้อม (fandom) ที่หมายถึง การรวมตัวของกลุ่มบุคคลที่มีความรู้สึกชื่นชอบหลงใหลในสิ่งที่เหมือนกันหรือในตัวผู้มีชื่อเสียงซึ่งก็คือ ดารา นักแสดง ศิลปินคนเดียวกัน และในกลุ่มแฟนด้อมยังมีการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างอารมณ์ร่วมและมิตรภาพระหว่างแฟนคลับด้วยกัน กลุ่มแฟนด้อมของศิลปินแต่ละคนจะมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป ซึ่งชื่อแฟนด้อมของศิลปินจะผ่านการอนุมัติและประกาศใช้อย่างเป็นทางการจากต้นสังกัดของศิลปิน (SBS PopAsia HQ, 2018)

แต่อย่างไรก็ดี จะเห็นได้ว่าในช่วงระยะเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมา กลุ่มแฟนด้อมเริ่มมีการทำกิจกรรมที่มีความหลากหลายมากขึ้นที่นอกเหนือไปจากการแสดงความหลงใหลและสนับสนุนในตัวศิลปินเพียงอย่างเดียว ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับกลุ่มแฟนด้อมทั่วโลก ในส่วนของประเทศไทยนั้นเริ่มเห็นการเปลี่ยนแปลงในช่วงปี ค.ศ. 2018 ที่กลุ่มแฟนคลับของศิลปินวง BTS ได้ทำกิจกรรมการกุศล คือ การบริจาคเลือด ก่อนที่ในปี ค.ศ. 2020 กลุ่มแฟนด้อมหลายๆ กลุ่ม ได้ร่วมกันทำกิจกรรมทางการเมืองเพื่อสนับสนุนการประท้วงที่เกิดขึ้นในประเทศไทย พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของกลุ่มแฟนด้อมนำไปสู่ความต้องการที่จะศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลี และอิทธิพลของกระแสความนิยมในวัฒนธรรมเกาหลีที่เข้ามาในประเทศไทยได้ส่งผลต่อพฤติกรรมและแนวคิดของเยาวชนไทยมากน้อยเพียงใด โดยหวังว่าข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาจะช่วยทำให้สังคมส่วนใหญ่เข้าใจในพฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับเกาหลีได้ดียิ่งขึ้น และเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของพลวัตทางสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลี
2. เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลของกระแสความนิยมเกาหลีที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและแนวคิดของเยาวชนไทย โดยเฉพาะในเรื่องของความคิดทางการเมือง

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีวิทยาการเชิงคุณภาพผ่านการวิจัยเอกสาร คือ

1. เอกสารขั้นต้น (primary data) เป็นข้อมูลที่ไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ นโยบายการส่งออกทางวัฒนธรรมของรัฐบาลเกาหลี ที่เล็งเห็นประโยชน์ที่ตนเองจะได้ทั้งในด้านเศรษฐกิจและในการปรับภาพลักษณ์ให้ดีขึ้นของประเทศ

2. เอกสารชั้นรอง (secondary data) เป็นเอกสารที่ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของวารสาร หนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ ข้อมูลที่รวบรวมจากแพลตฟอร์มทวิตเตอร์

โดยการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิพากษ์ภายนอกและการวิพากษ์ภายใน กล่าวคือ การวิพากษ์ภายนอกเป็นการตรวจสอบโดยพิจารณาถึงผู้เขียนข้อมูลและช่วงเวลาที่ถูกเขียนภายใต้สถานการณ์ในช่วงเวลาที่ศึกษา ส่วนการวิพากษ์ภายในเป็นการตรวจสอบเนื้อความที่ปรากฏในเนื้อหาเพื่อให้ได้ความหมายของข้อมูลหรือข้อสนเทศที่ต้องการจะนำมาใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเอาข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าวิจัย มาจัดทำให้เป็นระบบและหาความหมาย แยกแยะองค์ประกอบ รวมทั้งเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูล เพื่อที่จะนำไปสู่การตีความให้

เข้าใจถึงความหมายและความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ รวมถึงการแสวงหาแบบแผน และเชื่อมโยงข้อมูลในเชิงเหตุและผล ซึ่งเป็นการอธิบายที่ชี้ให้เห็นถึงที่มาที่ไปและความเชื่อมโยงพฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลี

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลี โดยผลการศึกษานำเสนอเป็นดังนี้

ประการที่ 1 กลุ่มแฟนคลับมีความต้องการที่จะเปลี่ยนภาพลักษณ์ของตนเองต่อสังคม แม้ว่าแฟนคลับจะอ้างถึงแรงบันดาลใจของการทำกิจกรรมทางการกุศลว่ามาจากศิลปินของตนเอง ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มแฟนคลับของศิลปินวง BTS ได้ทำการบริจาคเลือดในเดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ. 2018 ซึ่งเป็นการบริจาคที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากแคมเปญรักตัวเอง (Love Myself Campaign) ที่ศิลปินวง BTS ทำร่วมกันกับองค์การยูนิเซฟ (UNICEF) ซึ่งการบริจาคเลือดถือเป็นการส่งต่อความรักให้กับผู้อื่น ในลักษณะเดียวกับที่ศิลปินวง BTS ส่งผ่านความรักของตนผ่านบทเพลงไปยังผู้ฟัง ในอีกแง่มุมหนึ่ง กิจกรรมการกุศลนี้สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของตนเองต่อบุคคลภายนอก ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างอัตลักษณ์กลุ่ม (collective identity) เพื่อให้กลุ่มตนเองเป็นที่ยอมรับในสังคม กระบวนการสร้างอัตลักษณ์กลุ่มนี้มีส่วนสัมพันธ์กับความรู้สึกรื้อต้าน (resistance) ในที่นี้หมายความว่า ความพยายามของกลุ่มแฟนคลับที่จะปลดตนเองออกจากอคติ (stereotype) ที่สังคมได้สร้างภาพจำเกี่ยวกับตนเองผ่านการทำกิจกรรมด้านอื่นที่นอกเหนือจากเรื่องการสนับสนุนศิลปินมาเป็นการทำกิจกรรมด้านการกุศล ซึ่งนอกจากจะเป็นการส่งสาส์นไปยังสังคมว่า กลุ่มตนเองสามารถเป็นหนึ่งในโลกที่ทำให้สังคมดีขึ้นได้แล้ว ยังเป็นการเปลี่ยนภาพลักษณ์ที่เป็นลบที่สังคมมีต่อกลุ่มคนที่ชื่นชอบวัฒนธรรมเกาหลีอีกด้วย

ประการที่ 2 ศิลปินเกาหลีมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป คือ เริ่มมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น โดยพฤติกรรมของศิลปินได้ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมการเล่นแบบของกลุ่มแฟนคลับ พื้นฐานที่ว่าอุตสาหกรรมเพลงของเกาหลีมีการลงทุนในแง่ของทุนทรัพย์และทรัพยากรบุคคลอย่างมหาศาล จึงทำให้ทั้งตัวศิลปินและต้นสังกัดหลีกเลี่ยงในการแสดงความเคลื่อนไหวหรือแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เกิดขึ้นทั้งทางการเมืองและสังคม เพราะไม่อย่างนั้นจะได้รับผลกระทบในทางลบและการโจมตีที่อาจเกิดขึ้นจากกลุ่มคนที่เห็นตรงกันข้ามในประเด็นที่เกิดขึ้น แต่การที่ศิลปินเกาหลีหลายๆ คน ไม่ว่าจะเป็นวง BTS, Johny Suh สมาชิกวง NCT, หรือเยริ สมาชิกวง Red Velvet เป็นต้น ได้ออกมาแสดงความเคลื่อนไหวต่อต้านการเหยียดเชื้อชาติในเหตุการณ์ Black Lives Matter โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วง BTS ที่ได้ทำการบริจาคเงินจำนวน 1 ล้านเหรียญสหรัฐให้กับหน่วยงาน Black Lives Matter Global Network Foundation, Inc. เพื่อสนับสนุนการเคลื่อนไหวในเรื่องนี้ เนื่องจากวง BTS เองเคยมีประสบการณ์ของการถูกตั้งอคติ (prejudice) การออกมาพูดในประเด็นนี้นับว่าสื่อสารของวงเป็นไปได้เพื่อชี้ให้ทุกคนตระหนักถึงความรุนแรงจากการเหยียดเชื้อชาติ โดยชื่อเสียงที่มีของวงอาจช่วยสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นได้

การออกสื่อสนับสนุนของศิลปินได้กระตุ้นให้แฟนคลับหรือที่รู้จักกันในชื่อว่า ARMY ทั่วโลก รวมถึงสมาชิก ARMY ในประเทศไทยได้ออกมาให้การสนับสนุนการเคลื่อนไหวดังกล่าวเช่นเดียวกัน ภายใต้โปรเจกต์ชื่อ Match a Million ซึ่งเป็นการระดมเงินทุนให้ได้จำนวนเงิน 1 ล้านเหรียญสหรัฐ ในจำนวนเงินเดียวกันกับที่ศิลปินของตนได้ทำการบริจาค และภายในเวลา 24 ชั่วโมง แฟนคลับก็สามารถระดมเงินได้มากถึง 817,000 เหรียญสหรัฐ

ประการที่ 3 กลุ่มแฟนคลับมักประกอบด้วยสมาชิกที่มีความหลากหลาย ส่วนใหญ่เป็นเยาวชน มีอายุน้อย และที่สำคัญเป็นกลุ่มคนที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตและรู้จักการใช้โซเชียลมีเดีย กลุ่มคนกลุ่มนี้จึงเป็นกลุ่มคนพร้อมจะเปิดรับวัฒนธรรมใหม่ๆ มีความเปิดกว้างที่จะยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม และสามารถปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตแบบใหม่ที่พึ่งพาโซเชียลมีเดียมากขึ้นได้อย่างรวดเร็ว กลุ่มคนเหล่านี้จึงได้กลายเป็นพวกที่ใช้โซเชียลมีเดียในหลากหลายทางเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง อาจกล่าวได้ว่า การเคลื่อนไหวทางการเมืองไม่ใช่สิ่งที่แปลกใหม่สำหรับกลุ่มแฟนคลับที่ชื่นชอบ K-Pop เพราะแฟนคลับนั้นมักจะทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อสนับสนุนศิลปินที่ตนเองชื่นชอบ ที่นอกเหนือไปจากการซื้อพื้นที่สื่อโฆษณาเพื่อประชาสัมพันธ์ศิลปินแล้ว ยังได้รวมตัวกันลงชื่อเรียกร้องให้หลายๆ เหตุการณ์ เช่น เรียกร้องให้ผู้สื่อข่าวที่เขียนข้อความโจมตีศิลปินของตนเองปฏิบัติต่อศิลปินให้ดีขึ้น เป็นต้น และประการสำคัญถัดมา คือ การที่กระแสวัฒนธรรมเกาหลีนั้นไม่ได้เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในสังคม เป็นเพียงกระแสชายขอบ จึงส่งผลให้แฟนคลับต้องการที่จะปกป้องและโปรโมท K-Pop ให้เป็นที่แพร่หลายในวงกว้าง ดังนั้นแล้ว กลุ่มแฟนคลับจึงมีพฤติกรรมที่คุ้นชินต่อการต่อสู้เพื่อแก้ไขภาพลักษณ์ที่บุคคลภายนอกมีต่อตนเอง ซึ่งการเคลื่อนไหวทางการเมืองก็ถือเป็นหนึ่งในการต่อสู้ในทำนองเดียวกันกับการต่อสู้เพื่อแก้ไขภาพลักษณ์ของกลุ่มแฟนคลับที่กลุ่มคนภายนอกมี โดยเฉพาะความเคลื่อนไหวต่อต้านการเหยียดเชื้อชาติ ในเหตุการณ์ Black Lives Matter ที่กลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลีได้เข้าไปมีส่วนร่วม สามารถตีความเจตนาการกระทำว่าหมายถึง การต่อสู้เพื่อเรียกร้องความเสมอภาคและการยอมรับ เป็นการต่อต้านการเหยียดเชื้อชาติ, ต่อต้านการเหยียดเพศ และต่อต้านการเกลียดกลัวการรักร่วมเพศ ซึ่งการออกมาเคลื่อนไหวของกลุ่มแฟนคลับมีนัยยะหมายถึง การต้องการให้วัฒนธรรมเกาหลี โดยเฉพาะเคป๊อปเป็นที่ยอมรับและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในสหรัฐอเมริกา นั่นเอง

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลของกระแสความนิยมเกาหลีที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและแนวคิดของเยาวชนไทย โดยเฉพาะในเรื่องของความคิดในทางการเมือง โดยผลการศึกษานำเสนอเป็นดังนี้

ประการที่ 1 กลุ่มแฟนด้อมศิลปินเกาหลีที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมีลักษณะที่ไม่ต่างไปจากกลุ่มแฟนด้อมที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ กล่าวคือ เกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มคนที่ต้องการหาพื้นที่ในการแสดงออกถึงความชื่นชอบในตัวศิลปินและพูดคุยเกี่ยวกับเคป๊อป ซึ่งวัฒนธรรมเคป๊อปไม่ได้เป็นที่ยอมรับในวงกว้างในสังคมมาตั้งแต่ต้น และกลุ่มแฟนคลับจึงถือเป็นกลุ่มคนชายขอบของสังคม ในช่วงปี ค.ศ. 2020 ประเทศไทยเจอกับสถานการณ์ที่มีการชุมนุมทางการเมืองอย่างเข้มข้น ผู้เข้าร่วมชุมนุมส่วนใหญ่เป็นเยาวชนที่มีอายุน้อยกว่า 24 ปีลงไป ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีความหลากหลายทางเพศแต่มีสัดส่วนของเพศหญิงมากที่สุด ซึ่งข้อมูลเบื้องต้น

เกี่ยวผู้ชุมนุมค่อนข้างคล้ายคลึงกับคุณสมบัติของสมาชิกกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลี คือ เป็นเยาวชน มีอายุน้อย ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง และประเด็นที่สำคัญ คือ เยาวชนทั้งสองกลุ่มมีอายุน้อยนี้เป็นกลุ่มที่มีความเชี่ยวชาญในการใช้อินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดีย คุณสมบัติพื้นฐานที่คล้ายคลึงกันสร้างให้เกิดความรู้สึกเชื่อมโยงระหว่างกันของกลุ่มคนสองกลุ่ม และการที่กลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงเจอกับความรุนแรงที่มาจากความต้องการสลายการชุมนุมของเจ้าหน้าที่รัฐ คือ การใช้ปืนฉีดน้ำความดันสูงที่ผสมสีฟ้าและแก๊สน้ำตา ในวันที่ 16 ตุลาคม ค.ศ. 2020 รวมถึงการปิดให้บริการของรถไฟฟ้า BTS และรถไฟใต้ดิน MRT ที่ได้สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้ชุมนุมและรวมถึงประชาชนทั่วไปกระตุ้นให้กลุ่มแฟนคลับหันมาเคลื่อนไหวบนโลกออนไลน์เพื่อสนับสนุนการเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งเห็นได้จากการร่วมกันระดมเงินในแต่ละแพลตฟอร์มเพื่อสนับสนุนการเคลื่อนไหวทางการเมือง และการยกเลิกการซื้อป้ายโฆษณากับรถไฟฟ้า BTS และรถไฟใต้ดิน MRT เพื่อเป็นการแสดงความไม่พอใจที่รถสาธารณะไม่เอื้ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในวันที่มีการประท้วง การชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนสะท้อนถึงความไม่พอใจและความคับข้องใจที่มีต่อการบริหารงานและการใช้อำนาจของรัฐบาล ซึ่งสอดคล้องกับเหตุผลของกลุ่มแฟนคลับที่หันมาทำกิจกรรมที่สนับสนุนการเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งเป็นเหตุผลที่นอกเหนือไปจากเรื่องของการมีจิตสำนึกความเป็นพลเมือง พื้นฐานของกลุ่มแฟนคลับที่ถือกำเนิดมาจากการไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคมส่วนใหญ่ จึงทำให้กลุ่มแฟนคลับมีความเห็นอกเห็นใจในผู้ชุมนุมที่ถูกกดและถูกกระทำอย่างรุนแรง และการทำกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มแฟนคลับจึงเป็นไปเพื่อแสดงความไม่พอใจต่อสิ่งที่ผู้ชุมนุมประท้วงไร้อาวุธได้เผชิญ

ประการที่ 2 การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เกิดขึ้นในประเทศไทยจะเป็นการกระทำที่กำหนดโดยกลุ่มแฟนคลับในประเทศไทยเองโดยปราศจากการช่วยเหลือหรือการแทรกแซงจากแฟนคลับในประเทศเกาหลีใต้ แต่อย่างไรก็ดี ไม่อาจปฏิเสธถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมเกาหลีที่มีต่อกลุ่มเยาวชนไทยได้ การเข้าถึงและมีความเชี่ยวชาญในการใช้อินเทอร์เน็ตทำให้กลุ่มเยาวชนเข้าถึงข้อมูลที่กว้างขวางและหลากหลาย ประกอบกับธรรมชาติของศิลปินเกาหลีที่เข้าถึงยากและมักจะสื่อสารด้วยภาษาเกาหลีเป็นหลัก ส่งผลให้แฟนคลับสนใจที่จะเรียนรู้ภาษาเกาหลี ก่อนที่ความสนใจจะขยายไปสู่เรื่องอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องศิลปวัฒนธรรม อาหารการกิน ประวัติศาสตร์และการเมือง โดยหนึ่งในผู้ชุมนุมได้กล่าวถึง ความชื่นชอบในการฟังเพลงเคป็อปซึ่งได้กระตุ้นให้เกิดความสนใจที่จะเรียนรู้เรื่องราวในด้านอื่นๆ ของประเทศเกาหลี โดยเฉพาะด้านที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมืองที่ประเทศเกาหลีใต้เองมีการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยมาก่อน จนท้ายที่สุดประเทศเกาหลีใต้ได้ผันตัวเองจากระบบอำนาจนิยมมาเป็นหนึ่งในประเทศที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งข้อเท็จจริงนี้นอกจากจะกลายเป็นหนึ่งในแรงบันดาลใจที่ทำให้กลุ่มแฟนคลับเลือกที่จะก้าวเข้ามาสนับสนุนการชุมนุมประท้วงแล้ว ยังทำให้กลุ่มเยาวชนทำการตั้งคำถามถึงสาเหตุที่ประเทศไทยไม่สามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่จุดที่ประเทศเกาหลีใต้เป็น และนอกจากนี้ ยังเห็นได้ว่า ในระหว่างการชุมนุม กลุ่มเยาวชนยังเลือกเพลง Into the New World ซึ่งเป็นเพลงที่ขับร้องโดยวง Girl's Generation ที่ชื่อเพลงหมายถึง โลกใหม่ ซึ่งนัยยะเป็นการสื่อให้รู้ถึงความต้องการสิ่งใหม่และ

ความต้องการการเปลี่ยนแปลงในประเทศไทย และนอกจากนี้ เพลงนี้เป็นหนึ่งในเพลงที่นักศึกษาชาวเกาหลีใต้ เลือกใช้ในการเดินขบวนประท้วงเพื่อขับไล่ประธานาธิบดีปัก กึน เฮ ในปี ค.ศ. 2017

ประการที่ 3 กลุ่มแฟนด้อมก่อตั้งมาจากความชอบในศิลปินคนเดียวกันและความชอบในสิ่งเดียวกัน ซึ่งสิ่งนี้ถือเป็นรากฐานที่ช่วยสร้างความสนิทชิดเชื้อ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันให้กับสมาชิกในแฟนด้อม แฟนด้อมถือกำเนิดขึ้นมาจากความต้องการสร้างพื้นที่ปลอดภัยและเหมาะสมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันของกลุ่มแฟนคลับ จึงทำให้บรรยากาศภายในแฟนด้อมดำเนินไปบนพื้นฐานของการสนับสนุนซึ่งกันและกัน ให้ความเคารพในความคิดเห็นของกันและกัน และมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และสมาชิกในกลุ่มแฟนด้อมมักจะใช้วิธีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันผ่านการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย ซึ่งมีนัยยะหมายถึงการปิดบังตัวตนที่แท้จริงที่ตนเองเป็นในชีวิตประจำวัน การใช้แอคเคาท์บนโซเชียลมีเดียนี้ทำให้แฟนคลับแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นและแสดงความรู้สึกของตนเองได้อย่างเต็มที่ และเมื่อแฟนคลับมีความสนิทสนมกันได้ในระดับหนึ่งแล้วก็ถือเป็นการง่ายที่จะทำให้เกิดการพูดคุยระหว่างกันในเรื่องอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศิลปินของตนเอง โดยหนึ่งในนั้น คือ การพูดคุยในเรื่องของการเมืองและการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวทางการเมือง และแม้ในระยะแรกจะมีการถกเถียงกันในแฟนด้อมถึงความเหมาะสมในการเปลี่ยนพื้นที่เพื่อใช้พูดคุยในเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับศิลปิน แต่ความรุนแรงที่ผู้ชุมนุมได้รับสร้างคำถามในกลุ่มแฟนด้อมถึงความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรงของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งประเด็นนี้มีความเชื่อมโยงกับความรู้สึกไม่เป็นที่ธรรมที่ศิลปินเกาหลีได้รับ อาทิเช่น การถูกเออาร์ตเอาเปรียบจากค่าย การถูกโจมตีและการถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างไม่เป็นธรรม โดยกลุ่มแฟนคลับมองว่าความไม่เป็นที่ธรรมที่ศิลปินของตนได้รับเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจนิยม และเมื่อเชื่อมโยงกับการเมืองในภาพใหญ่แล้ว กลุ่มแฟนคลับเห็นภาพได้ชัดเจนมากขึ้นและเห็นถึงความสัมพันธ์กัน จึงได้หันมาให้ความสนใจกับการเมืองและทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมือง

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาถึงพฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับเกาหลี และอิทธิพลของกระแสความนิยมเกาหลีที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและแนวคิดของเยาวชนไทย โดยเฉพาะในเรื่องของความคิดในทางการเมือง นำเสนอความรู้ใหม่ได้ดังนี้

1. กลุ่มแฟนด้อมถือกำเนิดขึ้นมาจากความต้องการของกลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่ต้องการพื้นที่ในการแสดงออก และเห็นได้ชัดว่า ในระยะสองถึงสามปีมานี้ กิจกรรมที่กลุ่มแฟนด้อมทำได้ขยายกว้างออกไป นอกเหนือไปจากการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนศิลปินของตนเอง การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มแฟนด้อมทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศ ถือเป็นการปรากฏการณ์หนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนของสังคมที่มีพลวัตและมีความซับซ้อนมากขึ้น แม้แฟนด้อมจะไม่ได้ถือกำเนิดขึ้นบนวัตถุประสงค์ของการรวมตัวกันเพื่อเรียกร้องให้สังคมตอบรับในสิ่งที่ตัวเองต้องการ หรือสะท้อนความต้องการของตนเองเพื่อให้ภาครัฐนำไปปฏิบัติ แต่การเข้าไปมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวทางการเมือง

ทำให้แฟนด้อมกลายเป็นกลุ่มที่มีพลังและมีความสำคัญพอที่สามารถสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ สิ่งที่น่าสนใจคือ แฟนด้อมทำนอกเหนือจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างกันแล้ว ยังร่วมกันระดมเงินทำกิจกรรมสนับสนุนศิลปินซึ่งหนึ่งในนั้น คือ การซื้อป้ายโฆษณาตามที่สาธารณะทั่วไปเพื่อเป็นการสนับสนุนและโปรโมทศิลปินในวาระต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในโอกาสวันคล้ายวันเกิดหรือการออกอัลบั้มใหม่ ธรรมเนียมการป้ายโฆษณาเริ่มต้นในประเทศเกาหลีใต้ก่อนจะค่อยๆ แพร่ออกไปยังต่างประเทศ และการซื้อป้ายโฆษณาในนามแฟนคลับถือเป็นของขวัญจากแฟนคลับที่มอบให้กับศิลปิน (Villaraza, 2021) กลุ่มแฟนคลับจึงมีความคุ้นเคยกับการระดมเงินทุน และแม้จะมีการถกเถียงในเบื้องต้นถึงการระดมเงินทุนเพื่อสนับสนุนการเคลื่อนไหวทางการเมืองซึ่งค่อนข้างผิดธรรมเนียมปฏิบัติ แต่ความเชื่อมโยงที่สมาชิกในกลุ่มแฟนคลับมีต่อกลุ่มคนที่ออกมาชุมนุมทางการเมืองที่มาจากปัจจัยเรื่องเพศ อายุ ความรู้สึกไม่เป็นธรรมและการถูกกดขี่ที่ได้รับจากสังคม ทำให้วัตถุประสงค์ของการระดมทุนถูกแปรเปลี่ยนไปได้ไม่ยาก และความคุ้นชินในการระดมทุนทำให้กลุ่มแฟนคลับเองสามารถรวบรวมเงินจำนวนมากได้ภายในระยะเวลาอันสั้น ยกตัวอย่างเช่น ในต่างประเทศที่กลุ่ม ARMY สามารถระดมเงินทุนได้กว่า 8 แสนเหรียญสหรัฐในระยะเวลาเพียง 24 ชั่วโมง และท้ายที่สุดก็สามารถระดมทุนได้ถึง 1 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือในประเทศไทยที่ยอดระดมทุนจากหลายๆ แฟนด้อมมีเงินที่มากถึง 4 ล้านบาทบาท (Matichon Online, 2020) และจำนวนเงินที่ได้ได้ถูกใช้สอยไปเพื่อประโยชน์ของผู้ชุมนุมทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการซื้ออุปกรณ์ เช่น เสื้อกันฝน หมวกให้กับผู้ชุมนุม การซื้ออาหารไปแจกจ่ายให้กับผู้ชุมนุม และการโอนเงินเพื่อช่วยประกันตัวผู้ชุมนุมที่ถูกจับกุมผ่านศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน หรือผ่านบัญชีของบุคคลที่ประกาศตัวเป็นผู้สนับสนุนหลักของการชุมนุม เป็นต้น (PPTV Online, 2020) สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกเก็บกดของกลุ่มแฟนคลับ หรืออีกนัยยะหนึ่งกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่ต้องการแสดงออกให้สังคมรับรู้ถึงความไม่พอใจและตอบโต้กับความไม่เป็นธรรมทางสังคมและทางการเมืองที่ตนเองได้รับ

2. การที่กลุ่มแฟนคลับประกาศยกเลิกการซื้อป้ายโฆษณาที่รถไฟฟ้า BTS และรถไฟใต้ดิน MRT สะท้อนถึงความโกรธและความไม่เห็นด้วยต่อการปิดการเดินรถสาธารณะในวันที่มีการชุมนุม ที่ได้สร้างผลกระทบต่องานชุมนุมและประชาชนทั่วไป จนทำให้ประชาชนบางส่วนได้รับบาดเจ็บจากการสลายการชุมนุมไปด้วย ซึ่งแม้ว่าการประกาศยกเลิกการทำโฆษณาจะไม่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจในภาพรวมของรถไฟฟ้า BTS และรถไฟใต้ดิน MRT เพราะกลุ่มแฟนคลับศิลปินเกาหลีไม่ถือเป็นผู้ซื้อหลักป้ายโฆษณาก็ตาม (Prachachat, 2020) และการยกเลิกไม่ได้หมายถึงการเลิกทำกิจกรรมซื้อป้ายโฆษณาอย่างถาวร เพราะกลุ่มแฟนคลับได้หันไปหาทางเลือกอื่นซึ่งเป็นทางเลือกที่ไม่สนับสนุนกลุ่มนายทุนใหญ่ หรือมีความเกี่ยวข้องกับบริษัทที่จัดทำป้ายโฆษณาให้กับรถไฟฟ้า BTS และรถไฟใต้ดิน MRT ดังนั้นแล้ว จึงเห็นป้ายโฆษณาตามพาหนะขนาดเล็ก เช่น รถสามล้อ เรือหางยาว รถสองแถว รถเข็นผลไม้ เป็นต้น ซึ่งสามารถเข้าถึงประชาชนทั่วไปได้ในวงที่กว้างกว่าเดิม พฤติกรรมนี้ได้ถือปฏิบัติเป็นต้นมานับตั้งแต่มีการรณรงค์ยกเลิกในตุลาคม ค.ศ. 2020 และถือเป็นพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของแฟนคลับศิลปินเกาหลีในประเทศไทย ที่นอกจากจะสะท้อนถึงพลังอำนาจของเยาวชนไทยที่มีความกระตือรือร้นในทางการเมือง และ

สะท้อนความพยายามที่จะเกื้อหนุนประชาชนทั่วไปที่เป็นฐานรากของสังคมให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมการบริโภคของเยาวชนรุ่นใหม่ที่เปลี่ยนไปที่เลือกที่จะสนับสนุนเอกชนรายย่อยมากกว่ากลุ่มนายทุนใหญ่อีกด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาถึงพฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับเกาหลี และอิทธิพลของกระแสความนิยมเกาหลีที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและแนวคิดของเยาวชนไทย โดยเฉพาะในเรื่องของความคิดในทางการเมืองพบว่า การรวมตัวกันของกลุ่มคนที่รักในเคป๊อปจนเกิดเป็นแฟนด้อม เป็นการรวมตัวกันที่เกิดขึ้นมาจากความรู้สึก ไม่ได้เกิดขึ้นมาบนวัตถุประสงค์ของการเรียกร้องหรือต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่ม ความต้องการหาพื้นที่เพื่อพูดคุยและกิจกรรมเพื่อสนับสนุนศิลปินของตนเองได้สร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นอันหนึ่งอันเดียวระหว่างสมาชิก ส่งผลให้สมาชิกยอมรับและให้การสนับสนุนในการทำกิจกรรมอื่นที่มีความแตกต่างออกไปจากธรรมเนียมปฏิบัติได้ไม่ยาก การที่กลุ่มแฟนด้อมหันมาทำกิจกรรมที่นอกเหนือจากการสนับสนุนศิลปินตนเองมาจากหลายปัจจัยไม่ว่าจะเป็นเรื่องท่าทีของศิลปินที่เปลี่ยนไป ความต้องการเปลี่ยนภาพลักษณ์ของตนเองต่อสังคมที่แม้จะเปลี่ยนทัศนคติมายอมรับวัฒนธรรมเกาหลีมากขึ้นกว่าเดิม หรือความเชื่อมโยงที่กลุ่มสมาชิกมีต่อหัวข้อการเคลื่อนไหวหรือกลุ่มผู้ชุมนุมที่ทำการเคลื่อนไหวทางการเมือง ทั้งนี้วัฒนธรรมเกาหลีไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับ แต่ส่งผลกระทบทางอ้อม คือ ช่วยสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวในกลุ่มคนกลุ่มเดียวกัน ซึ่งเป็นการง่ายต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมือง กลุ่มแฟนด้อมจึงกลายเป็นกลุ่มหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนสังคม และถือเป็นส่วนหนึ่งของภาคประชาสังคม ตามคุณสมบัติพื้นฐานของประชาสังคมที่ว่า เป็นการรวมตัวกันของกลุ่มคนบนพื้นฐานของความสมัครใจ เป็นอิสระจากภาครัฐ (Intasi, 2012) สมาชิกต่างมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและมีการดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานของการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก มีโครงสร้างภายในกลุ่มแบบปกครองกันเองโดยผู้นำไม่สามารถบีบบังคับสมาชิกให้อยู่กับกลุ่มได้ตลอดไปหากสมาชิกต้องการออกจากกลุ่มเมื่อเห็นว่ากลุ่มนั้นๆ ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการและเจตนารมณ์ของตนเองได้อีกต่อไป (Scalet, Schmidt, 2002), (Weller, 2005) การที่สมาชิกกลุ่มแฟนด้อมที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความเชี่ยวชาญด้านการใช้อินเทอร์เน็ตและรู้จักใช้โซเชียลมีเดียให้เกิดประโยชน์สูงสุดทำให้การเรียกร้องหรือการเคลื่อนไหวที่มาจากแฟนด้อมจะค่อนข้างมีพลังที่สามารถกระตุ้นความสนใจจากสังคมได้มาก แต่อย่างไรก็ดี การที่แฟนด้อมถือกำเนิดมาบนพื้นฐานของความรู้สึกที่แฟนคลับมีต่อศิลปินทำให้การทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางการเมืองกลายเป็นกิจกรรมเพียงชั่วคราว ไม่ใช่กิจกรรมถาวรที่แฟนด้อมกระทำอย่างต่อเนื่อง จึงเห็นได้ว่า การระดมเงินทุนสนับสนุนการเคลื่อนไหวทางการเมืองกระทำเพียงในช่วงปี ค.ศ. 2020 ก่อนที่กิจกรรมนี้จะเงียบลงในระยะเวลาอันสั้น แต่กระนั้น สิ่งที่กลุ่มแฟนคลับร่วมกันทำนั้นถือว่าเป็นปรากฏการณ์หนึ่งที่สะท้อนรูปแบบหนึ่งของ

การแสดงออกของกลุ่มเยาวชน และในอนาคตหากมีการเคลื่อนไหวเพื่อขับเคลื่อนทางการเมืองในภาพรวมเกิดขึ้น ก็มีโอกาสที่กลุ่มแพนด้อมจะหันกลับมาทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเมืองอีกครั้งก็เป็นไปได้

สรุป

วัฒนธรรมเกาหลีสี่ที่แพร่เข้ามาทำให้สังคมมีพลวัตและความหลากหลายมากขึ้น การเกิดขึ้นของแพนด้อมถือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปกติในประเทศปลายทางที่รับวัฒนธรรมเกาหลีสี่เข้ามา เนื่องจากวัฒนธรรมเกาหลีสี่ไม่ได้ถือเป็นวัฒนธรรมหลักและกลุ่มคนที่ชื่นชอบในวัฒนธรรมเกาหลีสี่ไม่ได้เป็นที่ยอมรับในสังคมเท่าใดนัก แพนด้อมที่ถือกำเนิดขึ้นมาจึงถือเป็นการสร้างพื้นที่ที่กลุ่มคนที่มีความรู้สึกเดียวกัน เห็นตรงกันในเรื่องเดียวกันเข้ามาแบ่งปันและพูดคุยกัน การที่กลุ่มแพนด้อมหันมาทำกิจกรรมที่นอกเหนือไปจากการสนับสนุนศิลปินในช่วงไม่นานมานี้ไม่ได้ทำให้ฐานรากของแพนด้อมอ่อนแอลงไป ในทางตรงกันข้ามได้ช่วยทำให้แพนด้อมมีความเข้มแข็งมากขึ้น เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวช่วยปรับภาพลักษณ์ของแพนด้อมในสายตาของสังคมในทางที่ดีขึ้น ทำให้สังคมมองว่ากลุ่มแพนด้อมเองก็ทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ มีความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่ใช่กลุ่มที่เพิกเฉย ทำกิจกรรมที่ไร้ประโยชน์ให้หมดไปในแต่ละวัน แต่ได้ออกมาช่วยกลุ่มคนที่ถูกกดทับหรือได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมเรียกร้องสิทธิที่พึงได้ การเคลื่อนไหวของกลุ่มแพนด้อมเรียกความสนใจจากสังคมได้ค่อนข้างมาก เนื่องจากกลุ่มแพนด้อมเป็นกลุ่มคนที่มีอายุก่อนข้างน้อย แต่มีการตัดสินใจที่ค่อนข้างรวดเร็วและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือเมื่อสมาชิกกลุ่มทำการเรียกร้อง ซึ่งพฤติกรรมนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากความสามัคคีที่สร้างมาจากความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่มาจาก การที่ตนเองไม่ได้เป็นที่ยอมรับในสังคมหมู่มากมาก่อน แต่อย่างไรก็ดี กิจกรรมการเคลื่อนไหวทางการเมืองจะยังคงเป็นกิจกรรมชั่วคราว ไม่ใช่กิจกรรมหลักของกลุ่มแพนด้อม เนื่องจากกลุ่มแพนด้อมไม่ได้ถูกสร้างมาบนหลักการของการเคลื่อนไหวทางการเมืองหรือเพื่อเรียกร้องสิทธิประโยชน์ให้กับกลุ่มตนเอง พื้นฐานที่มาจากความรู้สึกชื่นชอบในศิลปินจะผลักดันให้แพนด้อมให้ความสำคัญกับการทำกิจกรรมเพื่อศิลปินเป็นอันดับแรก และจะหลีกเลี่ยงการกระทำใดๆ ที่เป็นการบั่นทอนชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของศิลปินตนเอง แต่กระนั้น ก็ไม่อาจปฏิเสธการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มแพนด้อมที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มแพนด้อมจะยังคงมีความน่าสนใจและสามารถเรียกความสนใจจากสังคมในวงกว้างได้ซึ่งเป็นผลมาจากความสามารถในการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย และความสามัคคีในการผลักดันสิ่งต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองซึ่งถือเป็นพื้นฐานที่บรรดาสมาชิกของกลุ่มแพนด้อมมีร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาถึงพฤติกรรมของกลุ่มแพนด้อมคลับเกาหลีสี่ และอิทธิพลของกระแสความนิยมเกาหลีสี่ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและแนวคิดของเยาวชนไทย มีข้อเสนอแนะดังนี้

กลุ่มแฟนด้อมถือเป็นการรวมตัวของกลุ่มเยาวชนที่มีความชอบในวัฒนธรรมเกาหลีที่ไม่ถือเป็นวัฒนธรรมหลักของสังคม แม้ว่ากลุ่มแฟนด้อมจะสร้างพื้นที่ของตนเองเพื่อพูดคุยและทำกิจกรรมร่วมกันในเรื่องที่ตนเองสนใจ แต่ไม่อาจปฏิเสธถึงการเข้ามามีส่วนร่วมของกลุ่มแฟนด้อมในประเด็นบางประเด็นที่เกิดขึ้นในสังคมได้ ซึ่งการมีส่วนร่วมของแฟนด้อมถือเป็นสิ่งที่ดีที่นอกจากจะสะท้อนความเป็นพลวัตและความหลากหลายของสังคมแล้ว กลุ่มแฟนด้อมมีความสามารถที่จะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ไม่ยากจากความสามัคคีที่กลุ่มสมาชิกมีที่พร้อมจะให้ความร่วมมือและจากความสามารถในการใช้สื่อโซเชียลมีเดียที่สามารถเรียกความสนใจได้ในวงกว้าง สมาชิกกลุ่มแฟนด้อมส่วนใหญ่เป็นเยาวชน ดังนั้นแล้วจึงอาจกล่าวได้ว่า กิจกรรมการเคลื่อนไหวทางการเมืองแม้จะไม่ใช่วัตถุประสงค์หลักของการเกิดของกลุ่มแฟนด้อม แต่การที่กลุ่มแฟนด้อมเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองถือเป็นส่วนหนึ่งของเสียงสะท้อนและถือเป็นทัศนคติหนึ่งที่สังคมส่วนใหญ่ไม่ควรเพิกเฉยหรือมองข้าม เพราะอาจนำไปสู่ช่องว่างระหว่างวัยและช่องว่างของความคิดของกลุ่มคน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเยาวชนและคนกลุ่มใหญ่ในสังคมได้ การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในแง่มุมหนึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความกระตือรือร้นในทางการเมืองซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับการเมืองของประเทศในภาพรวมได้

References

- Intasi, W. (2012). Two Decades of Developing Democracy in South Korea: Facilitating and Obstructing Factors. *Journal of Social Sciences*. 8(1), 67-108.
- Matichon Online. (2020). So Cool! Korean Artists' Fan Clubs Donated in Supporting Protest. Raised more than a Million within a Few Days and Launched a Campaign to Stop Buying Ads from Skytrain. Retrieved June 23, 2022, from https://www.matichon.co.th/entertainment/news_2400337.
- PPTV Online. (2020). Korean Artists' Fans Donated More Than 4 Millions in Support of Protest. Retrieved June 15, 2022 from <https://www.pptvhd36.com/news/ประเด็นร้อน/135409>.
- Prachachat. (2020). Korean Artists' Fan Clubs Banned BTS-MRT, Stopped Renting Billboards in Stations and Trains. Retrieved June 25, 2022, from <https://www.prachachat.net/general/news-541532>.
- Preedachaschavaan, P., Sakdivorapong, C., & Satitwityanan, S. (2013). Acceptance and Behavioral Imitation of Korean Culture from Korean Entertainment Media among Thai Teenagers. *Payapiwat*. 5(1), 17-30.

- SBS PopAsia HQ. (2018). 20 K-pop Fandom Names and Their Meanings. Retrieved June 17, 2022, from <https://www.sbs.com.au/popasia/blog/2018/08/28/20-k-pop-fandom-names-and-their-meanings>.
- Scalet, S. & Schmidtz, D. (2002). State, Civil Society, and Classical Liberalism. In Rosenblum, N. & Post, R. (eds.) *Civil Society and Government*. Princeton: Princeton University Press.
- Villaraza, M. (2021). *Billboard Ads: A K-Pop Fan Trend That's Spreading and Evolving*. Retrieved June 24, 2022, from <https://www.korea.net/TalkTalkKorea/English/community/community/CMN0000005955>.
- Weller, R. (2005). Introduction: Civil Institutions and the State. In Weller, R. (ed.) *Civil Life, Globalization, and Political Change in Asia*. London: Routledge.
- Witthawaskul, A. (2006). *Public relations approach in promoting the Republic of Korea's images through television drama "A Jewel in the Palace"*. (Master's Thesis). Chulalongkorn University. Bangkok.
- Wongwudthianun, S. (2015). K-Pop Confidential: Super Fans and the Craze that Consumes Them. Retrieved June 22, 2022, from <https://www.bangkokpost.com/life/social-and-lifestyle/349563/k-pop-confidential-super-fans-and-the-craze-that-consumes-them>.

